

Nr 40

Av herr Holmberg m. fl., om skattefrihet för folkpension, m.m.

(Lika lydande med motion nr 35 i Första kammaren)

De människor som nu är pensionärer har i stor utsträckning bidragit till att skapa den höga levnadsstandard som utmärker vårt land. Den förda politiken har dock inneburit att pensionärerna ej fått del härav i den utsträckning de gjort sig förtjänta av. Trots den sociala utbyggnaden saknar tusentals äldre människor vård, pensionärslägenhet eller annan social service.

Många av dem som uppnått 67-årsåldern upplever som den kanske största svårigheten att vara sysslolösa och utslutna ur arbetsgemenskapen. Det är belagt att denna sysslolöshet ofta medför sådana psykiska och fysiska påfrestningar, att åldrandet påskyndas och vårdbehovet ökas.

Endast en mindre del — ca 150 000 personer — av fortfarande friska och arbetsföra människor i 67-årsåldern och däröver har förvärvsarbete. Den höga, ofrivilliga »arbetslösheten» betingas till stor del av det kärva arbetsmarknadsläget, men till detta kommer att många pensionärer avhåller sig från avlönat arbete även om arbetstillfällena erbjuds. Orsaken härtill är att avlönat arbete för många folkpensionärer genom verkningarna av ett otidsenligt och orättvist skatte- och bidragssystem uppfattas som ekonomiskt meningslöst. Skatte- och bidragsreglerna ställer således de människor det här är fråga om i en orimlig situation.

Enligt nuvarande bestämmelser kan folkpensionärer, vilkas inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension, få ett extra avdrag utöver ortsavdraget och undgår därigenom skatt. I den mån vederbörande skaffar sig inkomst utöver ett ganska obetydligt bottenbelopp minskas emellertid det extra avdraget, vilket betyder att den beskattningsbara inkomsten stiger snabbare än årsinkomsten. Resultatet kan för folkpensionären bli att hon eller han drabbas av ett marginellt inkomstbortfall, som relativt sett är avsevärt större än den marginalskatt personer med vida högre inkomster har att räkna med. Vederbörandes behållning av den extra inkomsten blir därför ofta relativt obetydlig.

En konsekvens av detta är att de personer, som uppbär även en blygsam pension efter exempelvis kommunal eller statlig tjänst, får vidkännas en kraftig avbränning på förvärvsinkomsten när folkpensionen tillkommer.

Det är, som tidigare framhållits, förklarligt att en folkpensionär härige-

nom, trots önskan att vara yrkesverksam, ofta förlorar lusten att skaffa sig avlönat arbete. Detta anser vi vara högst olyckligt.

Statsmakterna bör inte genom sina åtgärder lägga hinder i vägen för den pensionär som önskar fortsätta att förvärvsarbeta utan i stället stimulera denne därtill.

En fast princip för beskattningen i samband med försäkringar har i vårt land varit *antingen* att avdrag ej medgivits för betalda premier, i vilket fall utfallande försäkringsbelopp ej beskattats, *eller också* att erlagda premier fått avdragas, varvid utfallande försäkringsbelopp tagits upp till beskattning. För pensionsförsäkringar över huvud taget, därmed också för folkpensioneringen, har den senare metoden tidigare tillämpats. Syftet härmed har varit att på ett så långt möjligt rättvist sätt fördela en skattskyldigs inkomster på de år då de faktiskt åtnjutes. Varje pension är att betrakta såsom uppskjuten »lön». Väljer den skattskyldige att låta en del av sin »lön» så att säga innestå till de år då vederbörande ej längre är aktiv erhålles ett riktigare uttryck för skatteförmågan olika år om man uppskjuter beskattningen av den uppskjutna »lönen» tills denna faktiskt tillgodogöres av den skattskyldige.

Denna princip, som åtminstone tills vidare inte heller ifrågasättes av finansministern när det gäller enskilda pensionsförsäkringar, är lika motiverad vid en socialförsäkring sådan som folkpensionen. Även här utgår premier, kallade avgifter. Att inte lika höga avgifter uttages av alla och den utfallande pensionen sålunda ej står i relation till de inbetalda avgifterna sammanhänger med den sociala karaktären hos folkpensionsförsäkringen. I princip är avgiftssystemet upplagt så att den som anses ha tillräcklig betalningsförmåga får betala full avgift, medan den som har en lägre betalningsförmåga får reducerad avgift.

Det förhållandet att folkpensionsavgiften numera nått en sådan höjd att den sannolikt överstiger en på försäkringsmässiga grunder fastställd avgift gör inte principen mindre hållfast.

På grund av beslut av 1964 års riksdag är folkpensionsavgiften numera icke avdragsgill. En följd härav borde vara att utfallande folkpension ej betraktas som skattepliktig inkomst. Det må tilläggas att det av oss här förda principresonemanget gäller den av staten utgivna folkpensionen. De kommunala bostadstilläggen har nämligen, trots att de sammanlänkats med folkpensionen, ej något som helst samband med folkpensionsavgiften.

Ett borttagande av skatteplikten för folkpensioner finner vi sålunda vara synnerligen angeläget. Det är uteslutande den aktuella budgetsituationen som avhåller oss ifrån att framlägga konkret förslag härom redan nu. Närmare uppgifter om de ekonomiska konsekvenserna för statens och kommunernas del synes oss vidare erforderliga. På grund härav anser vi att regeringen med förtur bör undersöka och framlägga förslag i frågan.

I avvaktan på resultatet av en sådan utredning föreslår vi, att *ortsavdra-*

get för folkpensionärer höjes, nämligen till 4 000 kronor för ensamstående pensionär, 6 400 kronor för äkta makar varav en är pensionär samt 8 000 kronor för makar som båda är pensionärer, utan att de nu gällande reglerna ändras för dem som huvudsakligen har folkpension som inkomst.

Åberopande det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte

1) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t med förtur måtte utreda och framlägga förslag om avskaffande av skatteplikten för folkpensioner; samt

2) antaga följande

a) *Förslag*

till

Lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 65 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i nämnda lag skall införas en ny paragraf, benämnd 48 a §, av nedan angiven lydelse.

48 a §.

Vad i 48 § 2 mom. stadgas skall icke gälla skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret och som enligt lag den 25 maj 1962 om allmän försäkring är berättigad till ålders- eller förtidspension (eller sjukbidrag) eller vars make är berättigad till sådan förmån. Denne äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter, därest endast en av makarna är pensionär som i första stycket sagts, kommunalt ortsavdrag med 6 400 kronor.

Därest sammanlevande makar båda är pensionärer enligt ovan, åtnjutes kommunalt ortsavdrag med 8 000 kronor.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änking eller frånskild) äger, därest han haft hemmavarande barn under 18 år likaledes åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 8 000 kronor.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sagts äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 4 000 kronor.

Bestämmelser om ortsavdrag enligt 48 § 2 mom. skola i tillämpliga delar avse jämväl avdrag enligt 48 a §.

65 §.

Fråga, huruvida skattskyldig är ålders- eller förtidspensionär och huruvida skattskyldig haft barn eller icke eller om barn är att räkna såsom hemmavarande eller icke, liksom ock fråga om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn. Barn, som bor hos sina föräldrar, skall, såvitt avser föräldrarnas rätt till avdrag enligt 46 § 2 mom. första stycket vid 3) och 46 § 3 mom. ävensom ortsavdrag, anses som hemmavarande endast hos den ena av dem.

I fråga — — — följande beskattningsåret.

De för — — — näst före taxeringsåret.

Här eljest — — — för taxeringen.

De för — — — haft barn.

(Se vidare anvisningarna)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1970, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1970 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1969 eller tidigare år.

b) *Förslag*

till

Förordning om ändrad lydelse av 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

8 §.

Skattskyldig fysisk — — — ortsavdrag.

Vad i 48 § 2 och 3 mom., 48 a § samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter statligt ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskattelagen eller 48 a § andra, tredje eller fjärde stycket samma lag och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den — — — beskattningsbara inkomsten;

när den — — — 65 % av återstoden.

För annan — — — 65 % av återstoden.

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1970, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1970 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1969 eller tidigare år.

Stockholm den 15 januari 1969

Yngve Holmberg (m)

Gösta Bohman (m)

Leif Cassel (m)

Rolf Eliasson (m)

Carl Eric Hedin (m)

Astrid Kristensson (m)

i Moholm

Tage Magnusson (m)

Karin Wetterström (m)

i Borås
